

DE SLEUTEL NAAR DE ONDERWERELD

Het belang van vitaal bodemleven voor een gezonde bodem, biodiversiteit en de groei van gewassen, is doorgedrongen bij de landbouwer en tuinier. Op hun vragen over dit thema willen we tijdens dit project antwoorden formuleren. Kan je bodemleven meten? Vanaf wanneer is er sprake van een gezond bodemleven? Wat zijn de omstandigheden die bepalend zijn voor een gezond bodemleven? Hoe kan je het bodemleven verbeteren of bijsturen?

DOEL

Het LEADER-project de Sleutel tot de Onderwereld zal antwoord geven op bovenstaande vragen. Met behulp van een uitgebreide databank van bodemstalen uit de Kempen brengen we in kaart welk en hoeveel bodemleven we kunnen verwachten in de Kempen. Vertrekkende vanuit een literatuurstudie, vertalen we deze kennis naar educatief materiaal voor secundaire scholen, hoger onderwijs, landbouwers en tuiniers. We zetten ook in op een begeleidingstraject voor mensen die dagelijks met de praktijk te maken krijgen, namelijk landbouwers en tuiniers.

Provincie Antwerpen
HOOIBEKHOEVE

THOMAS MORE

Europees landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert in zijn platteland

LEADER
provincie Antwerpen

RURANT
versterkt het platteland

Provincie Antwerpen

1. Referentiedatabank bodembioologie in de Kempen

Hoewel bodemleven onmisbare functies vervult, bestaat er nu geen referentiekader. Zo is het onmogelijk om de staat van het bodemleven te evalueren of om de landbouwer of tuinier hierover een onderbouwd advies te geven. Want stel dat je een bepaalde hoeveelheid bacteriën en schimmels meet die in een bodem zit, is dat dan veel of weinig? Daarvoor moeten we kunnen vergelijken met andere, gelijkaardige, percelen.

2. Begeleidingstraject en communicatie

10 landbouwers en 10 tuiniers gespreid over 2 seizoenen zullen 1-op-1-begeleiding krijgen over bodemleven. Concreet vergelijken we per landbouwer twee percelen en voorzien we 2 contactmomenten, ondersteund met demonstraties en metingen. Daarnaast organiseren we 2 bodemlevendagen waarbij we de resultaten van het onderzoek tonen en we laten zien hoe we aan de slag gaan bij landbouwers en tuiniers.

3. Inspiratie voor toekomstige landbouwers

Om alle landbouwers, tuiniers en landbouwers van de toekomst (scholen secundair en hoger onderwijs) zo goed mogelijk te betrekken, ontwikkelen we educatief materiaal over bodemleven. We stellen een onderzoekend leerpakket samen om in het veld het belang van bodemleven te illustreren. Daarnaast maken we 3 filmpjes rond dit thema:

- 1) wie leeft er in de bodem en wat doen ze?
- 2) hoe kan je zelf het bodemleven evalueren?
- 3) wat kan je leren uit bodemanalyses?

Ten slotte puren we uit alle opgedane kennis lesmateriaal dat leerkrachten kunnen gebruiken tijdens de les maar dat ook ondersteunt bij de begeleidingstrajecten van landbouwers en tuiniers.

4. Communicatie naar het brede publiek

Ook als je geen landbouwer of tuinier bent, kan je bijleren over bodemleven via artikels die we verspreiden. Bekijk daarom zeker deze webpagina of de artikels van onze partners Bodemkundige Dienst van België, Thomas More Kempen, Velt, Vlaco, flankerend onderwijsbeleid en Boerenbond.

Projectperiode: januari 2021 – juni 2022

Partners: Hooibeekhoeve, Bodemkundige Dienst van België, Thomas More Kempen
Velt, Vlaco, Flankerend onderwijsbeleid en Boerenbond

Financiering: LEADER Kempen-Zuid met financiële ondersteuning van het Europees
landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling, Vlaanderen, provincie
Antwerpen en Rurant.